

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE. UNIȚI-VĂ!

VEAIC NOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

19

ANUL XXV

(1260)

9 MAI 1969

Zimbind primăverii care, în sfârșit, e printre noi

Foto: O. Nikolaev

PROZĂ

O frîntură de soare

Are unsprezece ani. Când mama se uită la ea, în privirile ei nu se deslușesc, deocamdată, nici teamă nici tristețe. Cel puțin vreo cinci ani de acum înainte mama va fi liniștită. Tomka e încă un copil.

Pomeții obrajilor proeminenți, picioarele lungi și dinții albi, neregulați, i-a moștenit de la tăticul pe care îl vede aproape în fiecare zi, fără să știe, însă, că e tatăl ei. Părul creț și ochii limpezi îi are de la mama, pe care o tubește și de dorul căreia nu mai poate, dacă întârzie câteva ore la lucru...

Satul e pustiu. Toată lumea e la lucru: pe cîmp, la ferme. Tomka se plictisește. A gătit de mult ciorba de pește. E adevărat, în casă nu-i nici un bărbat, dar, din când în când, pescarii, chiar pe malul lacului, vind bibani cu trei ruble căldarea. Tomka a învățat să-i săreze, să-i usuce și să facă din ei o ciorbă foarte gustoasă. A prăjit și cartofi, iar acum stă în cerdac și scrutează depărtările. Nu mai vine autobuzul...

Soarele a trecut încetșor din partea dreaptă a lacului în partea stîngă. Cerul e limpede și nimic nu împiedecă soarele, obosit de alergătura din cursul zilei, să se cufunde în apa rece a lacului Ciudski. Vîntul care bătuse dinspre lac s-a stins și în locul lui a început să se simtă o adiere dinspre cîmp. De aceea, cînd mașina o să apară pe șosea, o să se stîrneasce valuri de praf, alungate înspre lac.

Soarele a dispărut. S-a acufundat cu totul în apă. Și cerul a început să se întunece. Nu mai e mult de așteptat.

Mașina se ivește în depărtare, cu o siluetă bine desenată, ca la cinema. Nu, nu e autobuzul. E un camion cu fin. Duduie. Zgomotul lui ajunge pînă la Tomka, drumul nu e asfaltat și camionul scîrție din toate inchețeturile.

S-a întors unchiul. Unchiul ei bun, care n-o tubește, însă. De ce? Tomka nu știe, deocamdată, de ce. N-o tubește nici pe mama ei, care-i sora lui. De ce? Nici asta nu știe Tomka. Dar va veni o zi cînd Tomka o s-o întrebe pe mama și ea va trebui să-i explice de ce n-o tubește propriul ei frate. Dealtfel nu numai el n-o tubește, ci tot satul și mai ales femeile. Chiar și bătrînele, chiar și ele se uită chiorș cu privirile lor șterse, atunci cînd Tomka trece cu mama prin sat.

Cînd fusese încă mică de tot, de aceea Tomka nici nu-și mai aminteste înțimplarea, a intrat în curtea vecinilor, la fetița lor, dar o bătrînă i-a țesit înainte și, ghiontind-o, i-a spus: „Hai pleacă, pleacă, n-ai ce căuta aici!”

Și Tomka a luat-o la fugă, plîngînd. — Să nu te duci nicăieri. Joacă-te singură, a sfătuit-o mama ei, stringîndu-și fiica în brațe. Uite ce multe jucării ai: și păpuși, și un iepure...

Și Tomka a început să se joace singură. Mama e toată ziua în satul vecin, la poștă, iar Tomka e toată ziua singură. S-a obișnuit și nu mai are nevoie de nimeni, în afară de mama ei.

Dacă stai și te gîndești, asta-i un lucru foarte trist: un copil fără tovarăș de joacă, singur, singurel... Apoi fetița o să crească. O să ajungă la vîrsta adolescenței. Ce-o să le spună atunci oamenilor? O să fie o fată bună? O să-i ajute pe cei aflați în nenorocire? Sau va fi la fel de indiferentă și de aspră, cum au fost oamenii din juru-i în copilăria ei?

Undeva, departe de tot, Tomka are un frate. Iar mai departe, în Orientul îndepărtat, o soră. Sora ei e căsătorită și are doi fii. Dar Tomka nu și-a văzut niciodată nici fratele, nici sora, și nici nepoții. Oricît de uimitor ar fi, ea e matusă, deși nepoții sînt mai mari decît dînsa cu cîțiva ani.

Primește foarte, foarte rar scrisori de la ei și niciunul nu pomenește nici un cuvînt despre Tomka, ca și cum n-ar exista. De ce? Tomka nu s-a gîndit încă nici la asta. Dar va veni o zi și va afla totul. Și va înțelege totul cu amărăciunea unui om în toată firea!

„...1943, luna februarie, ziua paisprezecea... În lupta pentru patrie, a căzut ca un viteaz...”

Așa și-a pierdut soțul Elisaveta Nikiticina, mama Tomkăi.

„... 1950, luna septembrie, ziua a patra... Vă veți prezenta la comisariatul militar, cu următoarele...”

Așa a plecat în armată fiul ei. Și nu s-a mai întors în sat. Acum locuiește la Norilsk.

„Dragă mamă! Am învățat meseria de macaragiu. Aici se construiește mult și viața-i interesantă...”

Acesta-i un fragment din scrisoarea fiicei. Și iată un altul:

„Dragă mamă! Să nu mă cerși că

nu m-am sfătuit cu tine, dar așa a fost să fie. M-am măritat...”

Așa a rămas Elisaveta Nikiticina singură. Și s-a îngrozit cînd s-a gîndit la viitor. Văzuse atîtea bătrîne singure, părăsite de copiii lor. Căci copiii crescuseră și plecaseră, ca să nu se mai întorcă niciodată în sat. Și își prefigurase singurătatea apăsătoare, chiar dacă îndepărtată încă a bătrîneții, cînd n-avea să aibă pe nimeni lingă dînsa, cînd numai vîntul va bate în geam, noaptea va fi lungă și doar cite un trecător întirziat mai rupe tăcerea neagră. Și așa avea să fie multă vreme, o vreme fără de sfîrșit, pînă la moarte. Dar ea era sănătoasă. Mai avea mult de trăit. Avea patruzeci și cinci de ani. Să trăiască așa? Să se stingă cu fiecare an?

— Ivan Stepanci, treci pe la mine. Fumegă soba, îi spuse ea, într-o zi, sobarului, un bărbat vesel, cu un singur picior.

— Dacă fumegă, trebuie curățată, i-a răspuns el rizînd.

— Am curățat-o, dar tot fumegă. Vino s-o vezi.

Și-a venit.

Foto: I. Savinova

— Ei, care-i povestea?

S-a învîrtit în jurul sobei, s-a uitat la răsuflătoare, a lipit crăpăturile. — Pe acoperiș nu mă sui. N-am decît un picior, a mormăit el în sacu-i cu scule de tot felul. Altfel, e în regulă.

— Bine, lartă-mă că te-am deranjat.

— Nu-i nimic.

— Oricum... Să nu-ți fie cu supărare.

Și Elisaveta Nikiticina a pus pe masă o sticlă cu vodcă, un castron cu ciuperci, smîntînă, și i-a poftit să se cîntească.

— Cine se supără de așa ceva? a răspuns, zîmbînd, sobarul. Unde ar da dumnezeu în fiecare zi așa masă, că aș dansa într-un picior.

Gazda i-a umplut un pahar, iar ei și-a turnat pe fund, într-o ceașcă.

— Să fii sănătos, Ivan Stepanci!

— Și tu, la fel.

A băut, a mîncat și privirile lui au întinerit parcă cu zece ani, cînd se uita la Elisaveta.

— Tu nu simți nimic, așa, în trupul ăsta al tău? i-a spus el hohotînd, arătîndu-și dinții strălucitori, neregulați.

— Cine are nevoie de trupul meu? i-a răspuns, cu un zîmbet amar, Elisaveta.

— Nu spune asta...

Dînsa i-a umplut din nou paharul și și-a turnat și ei, să prindă curaj.

Sobarul a băut și s-a întristat.

— Al dracului războiul ăsta! Pe al tău ți l-a luat de tot, pe mine m-a schilodit, pe tine te-a lăsat văduvă. Mă uit la tine și-mi plînge inima. Ai nevoie de-un bărbat.

— De unde să-l iau? Nu se mai găsec...

— S-a golit satul nostru... Mai înainte erau și coruri, ulițele erau pline, plimbare, ca la iarmaroc...

— Ei, ce să mai vorbim de asta. Tu ești un bărbat vesel, i-a răspuns Elisaveta, mîngîindu-i părul încrunțit. E moale... Trebuie că ești bun...

— Și deloc hrăpăref...

Ce greu l-a venit să se apropie de el! Fără dragoste, fără nici un fel de sentimente. E adevărat, i-a ajutat vodca.

— Ei, Liza, am greșit și deee domnul să nu afle baba mea...

— Dacă o să taci din gură, n-o să afle nimic.

— Tu să nu spui nimănu!

— De ce să spun... N-a fost de bucurie, ci de tristețe... Și în timp ce-l conducea prin curte, a adăugat: să nu mă ții de rău...

Așa s-a născut Tomka. Tatăl ei n-a mai călcat niciodată pragul casei. A mai venit el, dar Elisaveta l-a alungat.

— Vîntul a umflat-o, şușoteau femeile văzîndu-i pîntecele mare. Uite la ea, nici rușine, nici conștiință.

Intr-o zi a venit și fratele și și-a încreștit buzele uscate, bătute de vînt.

— Ce-i cu tine? Cu cine ai făcut-o?

— Cu cine trebuia! Ce te privește.

— Dar rușinea?

— Asta-i treaba mea.

— Ba mă interesează și pe mine. Sînt fratele tău. Ți-a făcut cineva pocinogul.

— Ei și. Eu am vrut-o.

— Atunci, n-are decît să te ia dracul. Să nu te mai prind în casa mea.

— Mulțumesc frumos și pentru asta, frățioare, nu vreau să fii singură.

— Nu erai singură.

A scuipat și a plecat.

Așa s-a despărțit de fratele ei.

Bătrînele încercau să ghicească: cu cine a rămas însărcinată? Că doar n-a fost plecată. Aici a făcut-o.

Nevestele din sat se întrebau: — Nu cumva cu al meu?

cartea

cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea

destinate a fi citite cu ochil, ci cu virfurile degetelor.

Biblioteca republicană din Moscova pentru orbi face parte dintr-un întreg sistem de educare a celor lipsiți de vedere, sistem în care sînt incluse școli speciale, profesionale și de cultură generală, instituții de cultură etc.

În ultimii ani, biblioteca a înființat un nou sector, cu o denumire sugestivă: „Cartea care vorbește”. Sectorul ocupă o cameră cu stelaje pînă în tavan, pe care sînt aranjate în ordine alfabetică sute de caiete cu benzi de magnetofon. Artiști de renume, conferențieri și crainici au înregistrat pentru orbi nenumărate opere de literatură rusă și universală, manuale didactice, lucrări de știință și artă. O importantă preocupare a foneticii este alcătuirea de lecții pentru studiul limbilor străine.

Benzile de magnetofon sînt imprumutate acestor cititori neobișnuiți care, la rîndul lor, le imprimă pe propriile lor benzi de magnetofon, alcătuindu-și astfel o mică bibliotecă personală, în diferite domenii de specialitate.

Personalul bibliotecii desfășoară o vastă activitate de instruire a celor lipsiți de vedere, atît din punct de vedere tehnic, familiarizîndu-și abonații cu modalitățile optime de folosire a „cărților care vorbesc”.

Fonoteca are peste cinci sute de abonați, dintre care treizeci de studenți.

CLIFE DE REFLECȚIE

Ce inseamnă fericirea?

E munca pe care o faci și pe care dorești s-o faci bine.

E femeia pe care o iubești și o înțelegi și care te iubește și te înțelege.

Sînt prietenii în care ai încredere, despre care știi că nu te vor înșela niciodată și care au aceeași încredere în tine cum ai tu în ei.

Sînt copiii pe care ai izbutit să-i formezi conform dorințelor tale și care, crescînd, îți împărtășesc convingerile (evident în ceea ce au ele esențial, amănunțele n-au importanță).

E sentimentul de a fi în regulă cu conștiința față de oameni și societate. Orici faci în viață împotriva conștiinței, recent sau nu, dacă ești cîștit îți rămîne în amintire și te împiedică să fii fericit. Cînd un om își judecă sincer faptele sale trecute — bune sau rele — e un semn care pledează în favoarea lui, dar esențial e să știi din fragedă tinerețe că orice acțiune necinstită va rămîne înfiptă ca un spin în conștiință pînă la capătul vieții și că nimic nu-l va putea scoate de acolo.

În sfîrșit, principalul în viața unui om e să se simtă necesar semenilor săi. Asta-i cea mai mare bucurie în viață, așa cum senzația de inutilitate e cea mai mare nenorocire. Uneori se întîmplă că un om — mai ales atunci cînd îmbătrînește — începe să se simtă nefolositor; în asemenea cazuri e foarte important să-l ajutăm să se simtă necesar, fie și în cea mai mică măsură. Dacă n-o facem, sub ochii noștri — și în mare parte din vina noastră — omul moare moralmente, cu mult înainte de a se sfîrși fizicește.

Konstantin Simonov

PENTRU ORBI

Biblioteca neobișnuită

Rafturile ei adăpostesc peste o sută douăzeci de mii de cărți. Legate în aceeași culoare, cu un format unic, ele se disting prin proporțiile lor neobișnuite, din care cauză par niște foliante din Evul Mediu. În realitate, sînt aceleași cărți de literatură, știință sau artă ce se găsec în toate bibliotecile, dar transcrise în sistemul Braille. Nu sînt

AVIAȚIE

Pentru viitorii călători ai lui „Tu-144”

Avionul supersonic de pasageri „Tu-144” își continuă zborurile de probă. Zborul de la 25 aprilie a.c. a urmărit să verifice pe de o parte stabilitatea și manevrabilitatea navei, iar pe de altă parte, izolarea fonică a incintei pentru călători. Dar viitorii lui pasageri pot cunoaște de pe acum — evident teoretic — senzațiile pe care le va aduce viteza supersonică și trecerea peste „bariera sonică”. Iată cum au fost ele descrise de însuși constructorul noului aparat.

Trecerea la viteza supersonică nu va exercita asupra organismului călătorilor nici o influență de natură fiziologică. Ei nu vor simți nici redistribuirea presiunii pe suprafața aripilor, nici modificările în balansare, iar vitezele, indiferent că va fi vorba de 800 sau de 2500 km/h, nu le vor percepe în nici un fel. Când avionul va zbura lin, pasagerii, nevăzând pământul, se vor putea ușor detașa de ideea că se află, să zicem, la 20 de kilometri înălțime. Nu-i, poate, lipsit de interes să menționăm că altitudinea de 20000 de metri se află „dincolo de bariera timpului”, de zona fronturilor de furtună și în afara turbulenței norilor. Ceea ce nu poate fi decât o garanție în plus pentru un zbor calm, fără balansări și vibrații. Așa va decurge zborul. Dar aterizarea? Mulțumită forme originale a ari-

pentent asigurată. În timpul zborului comandantul și pilotul secund vor lucra cu schimbul. Instalația electronică de calculat de la bordul avionului va prelucra un mare volum de informații pe care le va „oferi” apoi echipajului în formă finită. Cea mai mare parte a zborului (până la 9/10) se va desfășura automat. Mașina electronică de calculat va respecta întocmai traseul și, în plus, va calcula traiectoria optimă ținând seamă de influența vântului, va executa viraje, va comunica pilotului zona în care se află și cât combustibil a mai rămas în rezervoare. Dar lucrul cel mai important este că, la nevoie, ea va putea conduce orbește avionul spre aterizare. În sfârșit, dacă s-ar întâmpla ca piloții să uite o manevră, se va aprinde automat un beculet, iar dacă și acesta ar trece neobservat se va auzi imediat o voce care va comanda: „Coboriți trenul de aterizare!” sau „V-ați depărtat de pista de aterizare!” și altele.

Așadar, securitatea zborului va fi desăvârșită. Viitorii pasageri ai lui Tu-144” vor putea călători în cea mai deplină siguranță.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Rugina? Cum arată?

Fiecare știe că, sub efectul diverselor agenți destructivi, majoritatea metalelor pe care le folosește civilizația noastră sînt supuse coroziunii. Datorită ei, au stabilit statisticile, în fiecare an este distrusă aproape zece la sută din producția mondială de metale. De altfel, omul se străduiește de secole să descopere un mijloc eficace care să înlăture acest flagel. În ultimul timp, se pare, specialiștii sovietici au reușit să găsească o soluție acestei probleme punînd la punct un mijloc anticoroziv foarte eficace — galvanostegia — căreia i se prevede un viitor strălucit.

După un studiu amănunțit asupra formării depozitelor electrochimice, specialiștii sovietici au elaborat o serie de noi procedee de nichelare, arămit, argintat și zincat metalele, care accelerează și simplifică procesul, ameliorează calitatea și aspectul decorativ al pieselor tratate, permit economisirea materialelor electrolitice și fac inutil orice tratament mecanic suplimentar, ca de pildă polisarea. Cea mai solicitată este metoda nichelajului scipitor care este solicitat de numeroase întreprinderi din industria construcțiilor și metalurgică, de industria de automobile, de aeronautică etc.

În același timp, specialiștii sovietici și-au orientat cercetările și spre un alt domeniu la fel de nou și promițător. E vorba de studiul reacțiilor chimice care însoțesc metalizarea materialelor plastice. Căptușirea acestor materiale cu un strat fin de metale, care nu ruginesc, realizată prin depozitare electrochimică, le conferă nu numai un aspect mai frumos, ci le sporește rezistența și stabilitatea termică. Pentru aceasta a fost pus la punct un nou procedeu de metalizare care, în momentul de față, este experimentat la Uzina de aparatură radio-electrică din Riga.

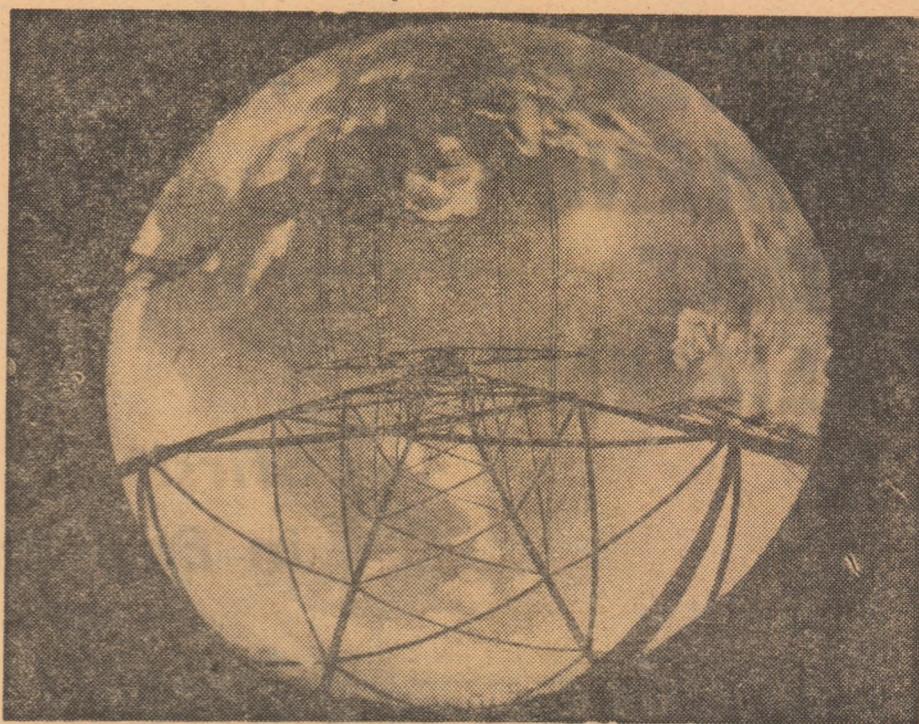
O altă problemă majoră este aceea a creării unor noi căptușeli anticorozive de tip „sandviș”, care este de 5-7 ori mai rezistentă decât căptușelile obișnuite. După cum se vede, rugina nu mai are mult de trăit.

LA ORDINEA ZILEI

74 obiecte cosmice într-un an

Zilele trecute a luat sfârșit programul sovietic „Soare-Atmosferă”. În cadrul acestui program științific, care prin amploarea lui este unic în analele geografiei, au fost lansate 20 de rachete de mare altitudine. Scopul cercetărilor: studiul schimbărilor survenite în toate straturile atmosferei în cursul furtunilor magnetice provocate de erupțiile solare.

Datorită experiențelor făcute s-au putut urmări, de pildă, cu o precizie nicicînd atinsă toate fazele dezvoltării furtunii magnetice abătute asupra Pământului la 21 aprilie a. c., ca urmare a unei erupții în Soare. Cu acest pri-

O izbită imagine fotografică, sugerînd legătura dintre Terra și Cosmos

lej s-a adunat un material de excepțională valoare științifică pentru geofizică.

În general, după cum rezultă dintr-un raport dat publicității la sediul O.N.U. din New-York asupra activităților naționale și internaționale de cercetare a spațiului cosmic, în 1968 Uniunea Sovietică a lansat 74 de obiecte zburătoare. Mai în amănunt, programul sovietic a fost alcătuit din 64 de sateliți artificiali din seria „Cosmos”, care au continuat un program început încă în 1962. Apoi din stațiile cosmice „Zond-4”, „Zond-5” și „Zond-6”, din „Luna-14” și „Proton-4”, din trei sateliți de tipul „Molnia-1” și, în sfârșit, din navele cosmice „Soiuz-2” și „Soiuz-3”.

După cum subliniază raportul, aceste activități ale specialiștilor sovietici au permis acumularea unui mare bagaj de informații tehnice și științifice, care garantează continuarea cu succes a cercetării pașnice a Cosmosului și a dezvoltării tehnologiei spațiale.

PEDOLOGIE

Recolta de la etajul X

Potasiul, azotul și fosforul sînt stîlpii pe care se sprijină agrochimia modernă. Asimilarea lor de către plante este un proces complex. Plantele pot lua din sol substanțe hrănitoare numai sub formă de ioni — fragmente de molecule cu sarcină fie pozitivă, fie negativă. Scindarea moleculelor din substanțele nutritive în ioni este posibilă numai într-o soluție. Așa se explică de ce se folosesc ca îngrășămint numai sărurile care în sol se dizolvă. Pentru a-și agonisi ionii necesari, plantele „trimit” în sol, prin rădăcină, ioni cu sarcină contrarie, cum sînt cei ai hidrogenului și ai acidului carbonic. Primul „face rost” de potasiu, al doilea de azot și fosfor. Carbonul, plantele și-l procură din aer.

Iată de ce, în principiu, poate servi drept sol pentru cultura plantelor orice mediu care conține substanțele nutritive necesare. De însușirea solului de a fi solid, plantele nu se folosesc decât ca reazem. Din acest punct de vedere solurile obișnuite — inclusiv cele mai bune cernoziomuri — sînt departe de a fi ideale. Dacă le considerăm depozite de hrană pentru plante, cum și sînt de altminteri, observăm că sînt inadmisibil de neîncăpătoare: după doi, trei ani de recoltă, ba uneori și după un singur an, ele necesită completări sub formă de îngrășămint. Mai mult, solurile naturale nu cedează ușor plantelor rezervele de care dispun, dar reclamă în schimb multă îngrijire — arat, afinat, cultivat. Iată de ce specialiștii în materie depun eforturi în vederea găsirii unor soluri artificiale superioare celor naturale.

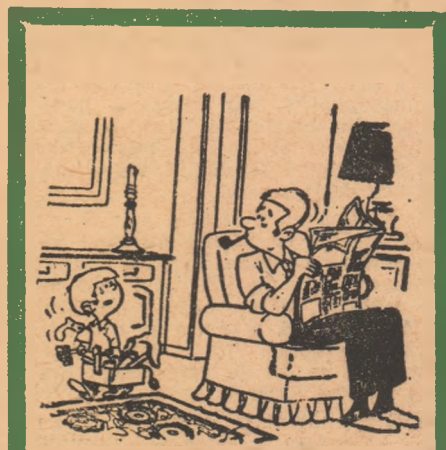
Cucerirea Cosmosului impune, la rîndul ei, găsirea unor soluții noi întrucît pentru „grădinile cosmice” nu este de fel potrivit solul natural, iar hidroponica este — din cauza volumului instalațiilor — numai în parte potrivită.

Un grup de cercetători din Minsk a găsit o soluție, cît se poate de originală, folosind ca recipient pentru substanțele nutritive ionii (substanțe

chimice naturale sau sintetice care au proprietatea de a schimba ionii lor cu o cantitate echivalentă de alți ioni din soluția cu care vin în contact). Din grupul mare al ionizilor stîrnesc un deosebit interes rășinile sintetice schimbătoare de ioni. Ele au o mare putere de absorbție, rezistență mecanică și stabilitate chimică remarcabile. Produsele inițiale pentru obținerea lor sînt masele plastice, în speță polistirenul. Cercetătorii din Minsk au folosit ca sol artificial o combinație de doi ionizi artificiali și au obținut un material granular portocaliu deschis. Pentru ca amestecul să devină sol, ei l-au saturat cu săruri de potasiu, fosfor, acid azotic și microelemente. Prin fiecare kilogram de amestec de polimeri au trecut astfel pînă la 300 litri de soluție nutritivă. După care solul a fost gata și conține de 100-200 de ori mai multe substanțe nutritive decît cele mai bune soluri naturale. Acesta este, se pare, solul ideal.

Examenele pe care le-a trecut în laborator solul creat de cercetătorii din Minsk au arătat că el poate da recolte uimitor de mari: 17 kg de varză de Hibini la metrul pătrat. La hectar ar reveni 170 tone. Aproximativ aceleași rezultate s-au obținut și din experiențele cu salată de cresson, otrățel, mărar, ridichi, cartofi, morcovi, varză obișnuită. Recoltele lor sînt de cîteva ori mai mari decît ce se obține în cele mai moderne sere și răsadnițe, ca să nu mai vorbim de solurile naturale. Dar mai important decît aceste cifre, și ele demne de relevat, este faptul că solul artificial creat la Minsk poate da zeci de recolte la rînd și poate fi folosit 10-15 ani fără a necesita o nouă saturare cu săruri.

Noul sol artificial nu are nevoie de îngrijire în afară de stropit. Încît toată munca agriculturului se reduce la înșămîntat și recoltat. Plantele cultivate în sol artificial nu contractează arsură. Toate muncile pe care le implică cultivarea plantelor pe acest sol se pot automatiza. Dar lucrul cel mai important este că solul însuși este un bun îngrășămint. Dacă se adaugă un singur procent din această rășină la un sol nisipos, el devine apt pentru agricultură. Solul creat la Minsk își va putea găsi de asemenea aplicarea în sere și răsadnițe. Iar dacă omenirea ar fi amenințată de foame, s-ar putea trece la agricultura multietajată. În fabricile de legume sau cereale cu multe etaje, un hectar de sol ar ocupa numai o suprafață de 100 metri pătrați.

— Dacă întrebă cineva de mine, spune că repar televizorul.

pii în plan ca și altor factori, cînd avionul va lua contact cu pământul, el se va așeza ușor pe o pernă de aer. În ce privește securitatea zborului, acad. A. Tupolev a arătat că cele mai importante sisteme de la bordul avionului sînt dublate. Așa încît chiar dacă s-ar întâmpla să iasă din funcțiune un mecanism, piloții nu ar intra în panică.

Echipajul avionului, răspunzător de buna lui funcționare, va fi alcătuit numai din trei persoane. El își va începe activitatea încă pe sol. Comandantul navei va primi foaia de parcurs, va lua cunoștință de indicațiile buletinelor meteorologice, va aprecia condițiile de zbor. Pilotul secund va supraveghea între timp cum decurge încărcarea mărfurilor. Această muncă implică o mare răspundere, întrucît repartizarea optimă a încărcăturii trebuie foarte

Actualitatea
calitatea actualității
cea actualitatea actualității
actualitatea actualitatea actualității
actualitatea actualitatea actualității
actualitatea actualitatea actualității
actualitatea actualitatea actualității
actualitatea actualitatea actualității

AFACEREA „GEMENII” A DAT FALIMENT

Sfirșit de epocă în East End

Londra a trăit ani de zile sub amenințarea lor. Frații Ronald și Reginald Kray îi terorizau nu numai pe oamenii de afaceri, ci și pe emulii lor din viața interlopă a capitalei engleze. Venitul anual al bandei a fost apreciat la 50.000 de lire sterline. Evident, o cifră aproximativă; căci cine ar mai fi putut ține o socoteală exactă? Meseria lor era șantajul. Dar nu s-au sfiit nici de crime.

Impușcături la „Cerșetorul orb”

George Cornell era prevăzător. Primind invitația de a veni la clubul „Blind Beggar” (Cerșetorul orb), a avut grijă să aducă cu el și doi prieteni. Clubul era proprietatea fraților Kray, iar invitația fusese semnată de Ronald. Relațiile dintre cei doi nu erau dintre cele mai cordiale, în primul rând din considerente de ordin profesional. George era executioner (călău). Firește, nu călău oficial, ci unul aflat în slujba bandei rivale conduse de Richardson. Or, bandele de gangsteri care operează în același oraș și în același domeniu au totdeauna câte ceva de împărțit. Această divergență de interese se completa și cu o aversiune personală. George îl jignise odată, în public, pe Ronald, iar lumea gangsterilor nu știe ce-i iertarea.

Aflați în barul clubului și stînd de vorbă cu frumoasa chelneriță Barbara, cei trei așteptau cu vădită nervozitate ora fixată pentru întîlnire.

— Vine nemernicul, sînt sigur că vine — mormăi la un moment dat George. Și, într-adevăr, avu dreptate. La ora 20.25, ușa barului fu bruscată de perete.

— Uite-l, a venit! — exclamă George, întorcîndu-se prevăzător spre noul venit. Dar nici n-apucă să-l vadă fața, și în prag străfulgeră un foc. Trupul lui George Cornell lunecă ușor de pe scaun...

Barbara urmări scena cu o privire în care se citea groaza. Prietenii lui George se făcură nevăzuți într-o clipă. În pragul barului mai apărură o clipă Ronald, îndreptînd pistolul asupra fetei. — Ai grijă, Barbara — exprima această amenințare mută. Și fata înțelese. Dispărură și ea numaidecît, „dîndu-se la fund”.

Și din clipa aceea nimeni din cei aflați atunci în bar nu mai știu nimic. Impușcături? Da de unde! Poate că a fost un zgomot de motor. Poate! Asta e tot ce au declarat martorii la ancheta făcută de organele polițienești. Știau cu toții că pentru ei tăcerea era singura scăpare. Cu frații Kray nu era de glumit.

Dar mai era cineva, Olive Cornell, soția victimei. Era convinsă că asasinul este Ronald Kray. Știa că soțul său făcuse parte din banda rivală și că fusese cam „slobod” la gură. Nu o dată îl implorase să fie mai precaut, mai ales atunci cînd vorbea de Ronald. Dar cu toate că știa sigur unde trebuia căutat criminalul, Olive preferă totuși să lase să treacă doi ani. Ij era teamă de „intangibili”, cum fuseseră porecliți cei din banda lui Kray. Pînă la urmă, durerea și dorința mistuitoare de a se răzbuna se vădiră totuși mai puternice decît teama.

Într-o bună zi, o femeie agitată, cu chipul răvășit, fu văzută alergînd într-un suflet pe strada Valance Road și oprindu-se bruscat în fața unei case nu prea arătoase, care purta numărul 174. Acolo ridică o piatră și o zvîrli, spărgînd un geam. Atrasă de zgomot, o bătrînică se lăsa la fereastră. Era mama fraților Kray.

— Băieții tăi sînt ucigași! Mi-au omorît bărbatul! — țipă isteric Olive Cornell. Trecătorii o priviră nedumeriți, spunîndu-și că femeia și-o fi pierdut mințile. Iar agentul de poliție al cartierului o amendă pentru perturbarea liniștii publice.

Dar Olive nu renunță. Umblă luni

de zile căutînd martori și sprijin. Pînă la urmă găsi o aliată de nădejde în văduva lui Jack McVitie.

Un ordin neexecutat se plătește scump

Cine fusese nefericitul Jack McVitie? Un om foarte preocupat de propria chelie. Spre a o ascunde, purtase totdeauna pălărie. De aceea și fusese poreclit Jack-Pălărie. Dar, de fapt, Jack nu se temuse numai de chelie, ci și de Reginald și Ronald.

— Ești nedisciplinat și nu mai pot să am încredere în tine — îl admonestase Reginald într-o zi. Asta echivala însă cu o sentință. O sentință de condamnare la moarte. Fără drept de apel!

Nuntă în familia Kray. Reginald se însură cu frumoasa Francis, sora unui prieten de al lui. Peste șase luni Francis avea să se sinucidă, însă, nemaiputînd răbda brutalitatea și josnicia lui Reginald

Motivul nemulțumirii: Jack primise misiunea să-l lichideze pe un anume Leslie Paine. Se înțelege, crima ar fi fost remunerată așa cum se cuvine. Ar fi primit 500 de lire sterline. Jack și luase de altfel un avans de o sută de lire, dar Leslie Paine continua să trăiască nestingherit, punînd probabil, pe undeva, bețe în roate bandei Kray. Or, așa ceva nu mai putea fi tolerat...

— Reginald, acum arată și tu ce știi — îi spuse într-o zi fratele său.

...În seara zilei din 28 octombrie 1967, McVitie își sorbea liniștit whisky-ul la clubul Regency din Londra. Nici nu observă intrarea în local a celor doi frați. Reginald avea sub haină un pistol Mauser. Dar, tixit de lume, localul nu era potrivit pentru realizarea planului. Și cei doi plecară spre casa unui membru al bandei. Acolo fură primiți cu multă amabilitate. Jocul de cărți era în toi și nu se termină pînă în zori.

— Ei acum, duceți-vă după Jack și invitați-l la o partidă. Firește, nu-i suflați o vorbă de prezența noastră aici — ordonă spre dimineață Reginald.

McVitie se afla tot la Regency-Club. Era de-a binelea cherchelit, dar primi invitația.

Intrînd în casa prietenilor lui, se trezi subit de sub influența beției. În

fața lui se aflau gemenii Kray. Cu pistolul în mînă, Reginald spuse: — Ți-a sunat ceasul!

Dar în loc de detunătură, Jack auzi o pocnitură seacă. Rateu! În această clipă deznădăjduită, socoti că singura lui salvare este strada. Sări la fereastră, dar ceilalți fură mai luți. Cu un cuțit de bucătărie, Reginald îl căsăpi din câteva lovituri. Apoi, învelită într-o pătură, victima fu transportată cu o mașină spre un loc necunoscut. Partida morții se terminase...

...Cele două femei, cele două văduve se aliară dar să înfrunte „imperiul groazei” Kray. Și începură o luptă îndrăzănită în care prima victorie fu găsirea Barbarei și faptul că ea consimțea să vorbească.

The Firm în acțiune

Dar cine erau frații Kray și cum ajunseseră ei să înjghebeze cea mai puternică bandă de gangsteri din Londra? Era fără îndoială un record, întrucît în ultimele decenii lumea interlopă din capitala Angliei a luat o ma-

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj,
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj-reportaj

După ispășirea pedepsei, s-au întors pe străzile cartierului lor. Fără lucru, fără meserie. Atunci l-au cunoscut pe Jack Spot, regele neincoronat al lumii interlope din Londra. Principalul lui cîmp de acțiune era tocmai East End-ul. Și l-au urmat, învățînd „meserie” de la un adevărat as, a cărui bandă îi „proteja” pe proprietarii de cluburi, restaurante, baruri de noapte, cafenele. Vai de cei care crîneau! Se înțelege, contravaloarea protecției se ridica la sume considerabile. Gemenilor le-a plăcut această inderetnicire. La date fixe se prezentau la proprietarii de baruri și încasau banii. Dar erau ambițioși. „N-am putea oare să facem pe contul nostru ce face Jack Spot? Trebuie numai să știi cum s-o începi” — și-a spus la un moment dat unul dintre ei.

Acesta a fost primul pas. Continuarea a urmat repede. În scurt timp, la sfîrșitul deceniului '50 frații Kray au ajuns stăpîni peste o serie de localuri și baruri și au pus bazele unui imperiu propriu în East End. Ca proprietari de baruri și berării, au devenit oameni respectați în cartier. Au ajuns „cineva”. Erau eleganți, aveau mașini de lux, ba mai mult, chiar o gardă personală menită să-l apere față de concurență. Treptat și-au făurit o organizație proprie, cunoscută în limbajul celor de-o teapă cu ei sub numele de „The Firm” (Firma).

Arma lor era amenințarea. Cine nu plătea, putea să-și ia rămas bun de la cele pămîntesti. „Băieții” lui Kray lucrau precis. Eventualii martori? Cine cuteza să afirme însă ceva, să vadă ceva? Viața e scumpă oricui, iar cu frații Kray nu era de glumit. De aceea crimele lor n-au putut fi dovedite multă vreme. Totuși o dată, în 1958, norocul nu le-a mai suris. Ronald a fost prins „în flagrant delict” și internat într-un ospiciu. Dar n-a stat mult timp.

Într-o bună zi, au venit să-l viziteze trei inși. Unul dintre ei era Reginald. Imbrăcat într-un costum albastru, cămașă gri și pantofi negri s-a așezat lîngă bolnavul Ronald, imbrăcat și el într-un costum albastru, cămașă gri, pantofi negri. Asemănarea era perfectă. Cum ar fi putut un neinițiat să-și dea seama care dintre cei doi păreașea porțile spitalului? De unde să știe că cel care ieșea era nu vizitatorul Reginald, ci internatul Ronald? Apoi Reginald s-a prezentat la prima vizită medicală, iar medicii n-au avut încotro; au trebuit să-l elibereze.

Frații Kray nu se mai mulțumeau însă acum cu faima pe care o dobîndiseră într-un cartier din Londra. Voiau să intre în lumea mare, în High Society din Londra, în rîndul oamenilor de afaceri, al oamenilor cunoscuți, bogați. Au deschis de aceea localul Kentucky-Club, unde au invitat vedete de teatru și cinema, boxeri, oameni de afaceri. Apoi au preluat unul dintre cele mai elegante localuri din Londra, Esmeralda-Bar, care a fost pus sub patronajul unor instituții și oameni de vază din capitala Angliei. Frații Kray credeau că au atins culmea renumelui. Intrau în localuri însoțiți de fotografi, luau masa cu celebrități. Aveau legături de afaceri cu lordul Boothby, fostul secretar particular al lui Churchill. În societatea lor au fost văzuți actori de cinema, boxeri renumiți ca Joe Louis, Rocky Marciano, Henry Cooper, cîntăreți de muzică ușoară la modă. Nimeni nu refuza invitația de a sta la masă cu doi oameni de afaceri atît de apreciați ca frații Kray.

Și pentru a dobîndi o faimă și mai mare și-au construit și o fațadă de filantropi. Au susținut cu sume considerabile fundații și instituții de binefacere, instituții medicale, organizau baluri în scopuri de caritate...

V. Pastuhov

(Continuare în pag. 11-a)

FRANȚA

Pe cheiurile Senei

Intr-o zi, anticarul Armand, pe care îl cunoscusem pe cheiul Des Grands Augustins din Paris, mi-a spus:

— Treceți pe aici săptămâna viitoare, am să vă arăt ceva interesant...

Era în ajunul aniversării Revoluției din Octombrie; în zilele acelea mă plimbam des de-a lungul șirului interminabil de anticari cu voga speranță de a găsi vreo măturie de acum o jumătate de secol în grămada de cărți și reviste, manuscrise, ziare vechi din diverse țări, gravuri îngălbenite și pinze anonime.

Mărturii despre imperiul țarist nu lipseau: decorații șterse de vreme și bilete de bancă emise de albi în sudul Rusiei în timpul războiului civil... Dar eu voiam să găsesc ceva care să mă facă să simt climatul din Franța de la sfârșitul anului 1917. Cum fusese primită vestea revoluției?

Hoinăreala în lungul cheiurilor e deseori recompensată de descoperiri interesante, e un fel de premiu acordat pentru răbdare și perseverență. Evident, timpurile s-au schimbat și acum nu mai există nici o șansă de a găsi o scrisoare autografă a lui Molière, o primă ediție de Balzac cu note marginale ale autorului ori, să spunem, desene de Korovin făcute în emigrație, în ultimele zile ale vieții sale... Recent, sub ochii mei, un bărbat în vîrstă a scos dintr-un maldăr de hîrtoage un număr unic din *Journal Officiel* apărut în timpul Comunei din Paris. Ba mai mult, era exact numărul care lipsea din colecția pe care o achiziționase din întimplare cu un an în urmă la un librar din Cartierul Latin. Evident, anticarul n-a aflat acest amănunt decât după ce a primit banii, altminteri prețul exemplarului, care odinioară era derizoriu, ar fi urcat vertiginos.

Personal, posed o plachetă subțire de versuri ale lui Louis Aragon despre libertate, editată clandestin sub ocupația nazistă. Placheta, pe care nici măcar autorul nu o are, a fost găsită tot pe cheiurile Senei.

Cînd, în ziua stabilită, m-am înființat pe cheiul Des Grands Augustins, Armand nu era acolo. Vecinul lui de parapet mi-a spus că se dusese la un atelier de înrămat de lângă librăria „Shakespeare et Co”.

— Ah, atî venit? — a exclamat Armand cînd m-a văzut. Chiar despre dv. vorbeam.

Apoi m-a rugat să aștept o clipă la ușă. A ieșit apoi din penumbra atelierului cu o pinză veche în mînă și a lipit-o de perete. Tabloul reprezenta o mulțime, era vizibil o manifestație. Pe o banderolă roșie, dominînd mulțimea, se putea citi rusește: „Toată puterea Sovietelor!”.

— Da, tabloul are aceeași vîrstă cu revoluția dv, mi-a spus Armand. Priviți aici, a adăugat el, arătîndu-mi data scrisă într-un colț: 1917. Dar n-a fost pictat după natură, căci autorul nu e rus ci francez; de altfel un pictor desul de cunoscut în epoca aceea: Lucien Lantier...

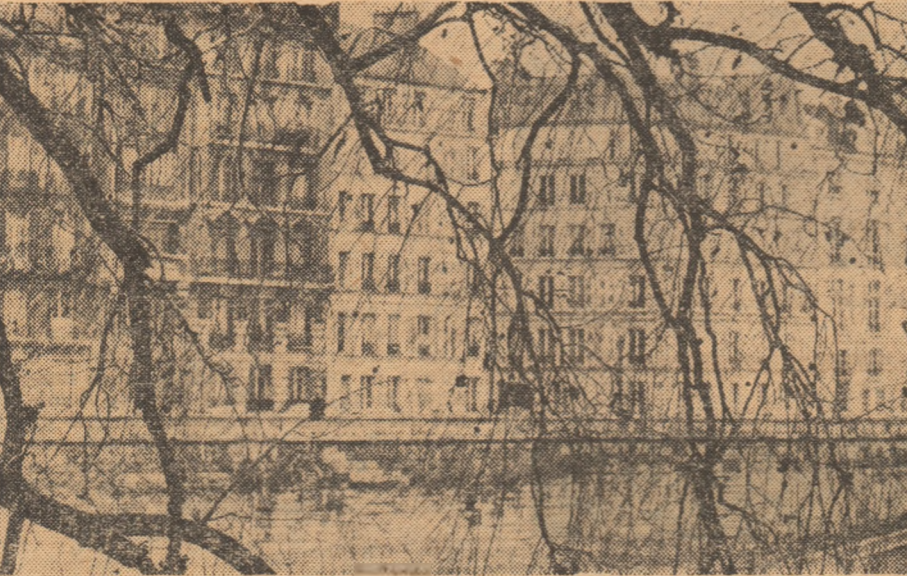
Intr-o zi, într-o stație de taxiuri din Gara de Nord, am auzit un bărbat de vîrstă mijlocie, cu o valiză în mînă, cerînd șoferului să-l conducă „pe undeva pe la anticari”. Accentul trăda englezul din el. Itinerarul — direct de la gară pe chei — putea surprinde pe oricine, dar nu pe un șofer de taxi parizian, blazat cînd e vorba de capriciile turisților străini, încît s-a mulțumit să întrebe cu un glas indiferent: — N-ați putea preciza? Tarabele an-

ticarilor se întind pe cîțiva kilometri. — Mi-e egal... Dar, dacă vreți, pe partea dinspre Notre-Dame.

Am relatat episodul d-lui Corbe, președintele corporației anticarilor. Dar nici el n-a fost deloc surprins.

— Ce vreți, a observat el, pentru străini noi, anticarii, sîntem a opta mînă la lumii și nu sînt rare cazurile cînd ei își consacră primele clipe petrecute la Paris vizitînd cheiurile. În care alt oraș mai există un astfel de tîrg de rarități literare ca cel de pe ambele maluri ale Senei? Autoritățile ar trebui să ne ridice un monument...

Domnul Corbe are de rezolvat multe treburi curente, dar și urgente. Cheiurile și municipalitatea au mereu ceva de împărțit. Recent, o circulară a redus porțiunea de parapet închiriat unui anticar de la 10 la 8 metri. Ca în fiecare zi la aceeași oră domnul Corbe și-a închis lada verde de pe cheiul Monte-

Pe cheiurile Senei, în ambianța atît de familiară îndrăgostiților parizieni și tuturor celor ce îndrăgesc hoinăreala...

bello și a venit la sediul corporației, spre a cerceta corespondența.

Privindu-mi ironic bloc-notesul mi-a spus:

— Așadar, aveți în fața dv. un anticar parizian tipic. Notați deci: fața îi e îngălbenită de soare ca pergamentul cărților vechi. Pielea i-a crăpat din cauza vîntului care bate continuu pe chei... În ochi i se reflectă valorile cenușii ale Senei... Apoi, pe un ton grav a adăugat: — Vă rog, fără clișee și, mai ales, nu vă sprijiniți pe acest stilp putred. Plafonul se poate prăbuși, lipsindu-i, dintr-o dată, de anticari de președinte și de sediu...

Cînd plecăm împreună de acolo, mă conving numaidecît că anticarii își iubesc președintele. Scund, vînjos, dl. Corbe seamănă mult cu fratele lui, compozitorul și cîntărețul Francis Lemarque. Din cînd în cînd, se oprește ca să asculte doleanțe și să dea sfaturi.

Dl. Corbe mă informează că la Paris există acum circa 300 de anticari. Ajungem pe Pont-Neuf, unde s-a instalat odinioară un anume Pierre Doulaire, primul anticar din Paris. Evident, nu era de loc bogat. Altminteri, de ce ar fi făcut negoț cu obiecte atît de perisabile sub cerul liber? În schimb avea imaginație. El a avut ideea de a se instala pe malul Senei, satisfăcînd astfel două necesități care dormitau în sufletul tuturor locuitorilor din Cartierul Latin: pasiunea pentru cărți și o slăbiciune foarte scuzabilă pentru Sena, divinitatea protectoare a îndrăgostiților și a celor ce îndrăgesc hoinăreala...

Curînd, Doulaire a început să fie inconjurat de vecini. O mulțime zgomotoasă de negustori etala în fiecare zi pe parapete și pe trotuarul cheiurilor teancuri de cărți, ustensile de bucătărie, tot soiul de bibelouri. Seara, după ce-și făceau casa, anticarii își virau marfa în lăzi pe care le transportau apoi cu roaba. Mai tîrziu, municipalitatea le-a îngăduit să-și lase marfa pe loc. Seara își așezau cărțile în niște lăzi verzi, le încuiau cu lacăte, apoi plecau alene spre casă. Acest ritual a rămas neschimbat pînă în ziua de astăzi.

După ce am traversat Pont des Arts pe lângă Luvru și am trecut pe malul stîng al Senei, am intrat într-o altă lume. În timp ce malul drept e considerat de multă vreme un cartier burghez și comercial, malul stîng a fost dintotdeauna al intelectualilor, al studenților. Pe malul stîng, împrejurimile podului sînt feuda pictorilor pe asfalt. Cinchiți, ei desenează cu cretă colorată copii de pe tablouri celebre.

Lungit pe trotuar, un bărbat voinic, cu figură bonomă, executa cu migală

urechea lui Titus după Rembrandt. O fată, cu părul lung, termina o copie a Giocondei. Era atît de absorbită de lucru sau atît de grăbită încît căută pe dibuite, fără s-o găsească, cirpa de șters. Drept care la un moment dat a apucat o suviță de păr și a frecat asfaltul.

Cheiurile de pe malul stîng — spun bibliofili parizieni — sînt „centrul intelectual” al anticarilor. Acolo se instalează oamenii „serioși”. Acolo se pot găsi cărți realmente rare, manuscrise pe care nu le întîlnești des nici la marii anticari specializați din Cartierul Latin.

Și, într-adevăr, ai de unde alege. De la cărți de scriitori moderni: Sartre, Aragon, Mauriac, Robbe-Grillet, pînă la ediții vechi și recente de clasici. Se pot face și comenzi. Iar dacă anticarii de pe chei nu găsesc cartea pe care o căutați e cea mai bună dovadă că e un exemplar rarissim.

Cheiurile sînt și un excelent barometru al succesului literar. Dacă o carte editată de cîțiva ani nu se acoperă cu praf pe parapet, înseamnă că a trecut prin „purgatoriu”.

„Premiul anticarilor”, atribuit o dată pe an pentru a recompensa pe cei uitați de critică și de juri, se bucură de o anumită celebritate în cercurile literare din capitala Franței. Cîștigătorului

nume indiene: Tampico, Coatzacoalcos, Mecocan, Hicalango. Acolo, sub liniștile străduțe ale orașelor, sub micile lagune sărate, sub cîmpii monotone, acoperite cu cactuși gigantiști, se află — ascuns de privirile omului — un alt ocean, oceanul de petrol, importantă bogăție a Mexicului.

În Evul Mediu, Atlanticul a adus în Mexic corăbiile conchistadorilor spanioli atrași de mirajul aurului. După patru secole, „aurul negru” a atras noi conchistadori: în 1900. un om de afaceri din S.U.A. a cumpărat pe un preț de nimic terenurile bogate în petrol de pe țărutul Golfului Mexic. Exemplul lui a fost urmat de zeci de companii petrolifere americane. Capitalul străin stăpînea un teritoriu foarte întins, peste 7 milioane de hectare. Dar la 18 martie 1938, industria petroliferă a fost naționalizată și s-a înființat compania „Pemex” („Petroleos Mexicanos”).

„Petroleos Mexicanos” posedă avioane de pasageri și transport, precum și o rețea de mici aeroporturi în regiunile de exploatare a petrolului. După ce ne-am instalat în cabina unui aparat cvadrimotor, luarea aminte ne-a fost atrasă de emblema companiei aeriene: un vultur auriu pe fundalul unei sonde. Mica bonetă albastră, care nu știu cum nu cădea de pe părul bogat al stewardeselor, era și ea împodobită cu emblema „Pemex”-ului.

Aeroportul din Tampico ne-a primit cu o cumplită zăpușală. Am urcat într-un microbuz, prevăzut cu aer condiționat, care ne-a transportat la exploatarea de pe țărutul Golfului Mexic. Îndărătul unei dune se află o mare stațiune de transformare. Curentul furnizat de ea dă posibilitatea de a se transporta prin conducte subterane milioane de metri cubi de apă spre sondele petrolifere.

— Aveți dreptate, domnilor — a în-cuviințat inginerul Ruysecco asaltat de întrebările ziarisților. Aici la noi se lucrează în condiții foarte grele. În accepția noastră la Tampico acum e iarnă, încît vă dați seama ce arșiță și umezeală ne rezervă iulie. Dar nu căldura e cel mai mare dușman al nostru. Situația e mult mai proastă cînd începe să bată vîntul. Atunci nivelul apei crește deseori atît de mult încît inundă stațiunea. De multe ori nici păsările nu rezistă și, simțînd apropierea furtunii, își iau zborul. „Pemex” rămîne singură în fața oceanului dez-lănțuit...

Astăzi, după 31 de ani de la naționalizare, în Mexic se extrag anual circa 22 milioane tone de petrol, aproape de patru ori mai mult decît în 1938. De asemenea a fost creată o puternică industrie a gazelor naturale.

Autobuzul ne poartă spre rada portului Tampico. Un bac ne la la bord și pornește pe apele întunecate ale riului Panuco. După un sfert de oră oprește lângă scara unui petrolier care poartă numele primului președinte al Mexicului independent. Giganticul vas, de producție japoneză, era a 14-a navă achiziționată de „Petroleos Mexicanos” din străinătate.

— Nu-i cel mai mare vas al nostru — ne explică însă superintendentul portului. Nava noastră-amiral este petrolierul „Benito Juarez”. Va sosi peste o jumătate de oră.

„Maratonul” primei zile de vizitare a exploatării de la Tampico se apropia de sfîrșit. Ultimul obiectiv pe care ospitalierele gazde ni l-au arătat cu mîndrie a fost rafinăria „Madero”. Autobuzul înainta încet, prin aerul în-cins, pe arterele largi ale uzinei care se întinde pe 400 hectare. Rafinăria produce benzină, precum și combustibil pentru motoare Diesel și mașini agricole...

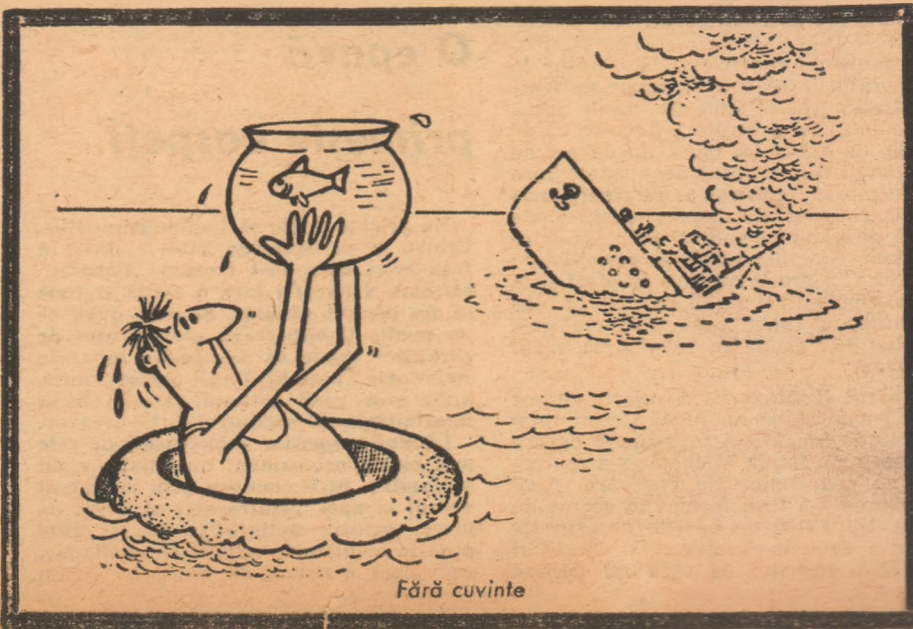
I. Melnikov

I. Panomariov

MEXIC

Comorile din Tampico

Valurile Atlanticului, care scaldă țărutul mexican, își opresc vijeliosul drum lângă zidurile unor orașele cu ciudate

Fără cuvinte

globul
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

Atmosferă rustică la restaurantul „Bazarul slav” din orașul Prokopiievsk
Foto: B. Kriștulin

RECORDURILE VITALITĂȚII

Omul nu-i o trestie...

Nu, omul nu-i de fel atât de fragil. Iată câteva exemple care confirmă uluitoarea vitalitate a organismului uman.

O așchie de fier, proiectată de o explozie, a străpuns creierul lui F. Gage, care lucra la un terasament de cale ferată. Accidentatul a fost inconștient timp de o oră, după aceea și-a revenit și în ambulanța care-l transporta la spital a început să-și amintească împrejurările în care s-a produs explozia. Gage s-a însănătoșit și a mai trăit mulți ani, ba chiar obișnuia să arate cu mîndrie cele două găuri din craniu care n-au izbutit să-l răpună.

Unul din numeroasele cluburi londoneze reunește numai cinci membri, recrutați din rindurile celor ce „au supraviețuit propriei lor morți” (după cum se spune în statut). Doi dintre ei sînt foști soldați care, în timpul celui de al doilea război mondial, au fost lăsați pe cîmpul de luptă fiind socotiți morți. Surorile Morrison, de asemenea membre ale clubului, au murit și au înviat pe rînd. Una din ele, declarată decedată, a fost transportată la morgă, dar foarte curînd „răposată” și-a venit în fire și după alte câteva ore a putut să-i telefoneze surorii ei. Aceasta, înspăimîntată de vocea „de dincolo de mormînt”, a avut un șoc care a determinat instalarea morții clinice. Medicii au reușit însă s-o salveze. În sfîrșit, al cincilea membru al clubului este de asemenea o femeie, Surrah Peter. Ea a murit pe masa de operație și timp de șapte ore „s-a comportat” ca un om mort.

Organismul uman rezistă uimitor la temperaturile scăzute (e vorba de temperatura corpului omenesc, nu de aceea a mediului înconjurător). La plus 25 de grade, de exemplu, omul nu dă semne de viață: mecanismul de termoreglare își încetează activitatea, respirația naturală și senzațiile dispar, pulsul scade la 40 de bătăi pe minut. Prin încălzire treptată, funcțiile vitale se restabilesc: la plus 26,5 grade reapare respirația, la plus 30 pulsul revine la normal, la plus 32 începe să funcționeze termoreglarea, la plus 34,5 grade se restabilesc văzul și auzul.

Tînărul R. Michaels a suferit un șoc care l-a făcut să nu poată dormi timp de 243 de ore. După primele 72 de ore de insomnie totală Michaels s-a mulțumit să dea semne de enervare. Apoi enervarea s-a transformat în accese de furie. După 100 de ore de nesomn tînărul a devenit excesiv de vorbăreț și lăudăros, însușiri de care nu dăduse

dovadă pînă atunci. După încă 60 de ore au apărut halucinații, apoi o senzație de imponderabilitate. În cele din urmă Michaels a adormit, iar după 14 ore de somn s-a simțit restabilit.

Se știe că setea e suportată mai greu decît foamea. Oamenii pot trăi 15 zile fără să bea un strop de apă dulce. Dar medicul sovietic P. Eresko a rezistat timp de 36 de zile bînd numai apă de mare.

Cum se împacă organismul uman cu grăsimea? În această privință recordul de rezistență îl deține americanul William Cabb, care a ajuns la o greutate de 325 kg. La această „crotă” însă inima a cedat; W. Cabb a murit în urma unui atac de cord.

După cum au constatat specialiștii, rezistența organismului scade după o perioadă îndelungată de imobilitate. Un grup de fiziologi sovietici au studiat într-un spital șase bolnavi care au petrecut 62 de zile în pat, în poziție exclusiv orizontală. La sfîrșitul acestor perioade au fost constatate modificări în compoziția singelui și o rezistență scăzută la infecții.

PE FUNDUL MĂRII

O epavă primește oaspeți

Nu oricine poate să-i calce domeniile. Pentru a se reculege câteva clipe în fața celei ce a fost fregata „Pallada”, cel care vrea să-i facă o vizită trebuie să fie perfect sănătos. Și abia după ce un medic îi eliberează „certificatul de garanție” poate să se afunde în apele strimtorii Tatarski, lingă portul Vanin, unde și-a găsit ultimul refugiu nava imortalizată de scriitorul I. Gonțearov.

Ghidul oaspeților subacvatici, de cele mai multe ori oameni de știință, e un scafandru. El îl conduce prin universul verzui al apei, printre alge și verze de mare, printre actinii, scoici și crabii pînă la locul unde odihnește „Pallada”, cu cirna distrusă de explozie. Acum

cîteva decenii a existat un proiect de a aduce epava la suprafață și a o transporta la Leningrad. Investigațiile scafandrilor au arătat însă că în cei peste 100 de ani cîți au trecut de la naufragiul „Palladei” lemnul navei a putrezit și orice dislocare i-ar putea fi fatală. Așa încît fregata n-a fost clintită din lăcașul ei de mîl.

„Dacă ați ști ce elegantă și ce nobilă e”, spunea despre „Pallada” autorul romanului cu acest titlu. Nava a fost construită în 1832 și a avut parte de o existență foarte scurtă: 24 de ani. Trei din ei i-a petrecut făcînd înconjurul lumii, călătorie la care a luat parte și scriitorul Gonțearov, apoi a ancorat în actualul port Sovetskaia (fostul Imperatorskaia). În 1856, cînd fregata a fost amenințată să cadă prizonieră, echipajul ei a dat foc magaziei de pulbere și nava a dispărut sub gheața strimtorii Tatarski. Pe țărîm, în dreptul acestui loc, se înalță azi un monument, un obelisc în virful căruia se află un glob terestru, iar pe glob silueta de oțel a „Palladei”, cu toate pinzele în bătaia vîntului.

DIMENSIUNI

Un soare în miniatură

Cîte becuri electrice sînt necesare pentru a ilumina străzile unei așezări cu 5 000 de locuitori? Multe. Dar locuitorii așezării iakute Aihala s-au mulțumit cu unul singur. E adevărat, un „bec” cu un diametru de 2 metri și o putere de 20 000 de wați. Instalat deasupra localității, uriașul corp de iluminat răspîndește o puternică lumină de zi. În plus, temperatura de 600 de grade pe care o atinge suprafața becului în timpul funcționării face să se evaporeze picăturile de ploaie și fulgii de zăpadă.

TRADIȚII

Între două pasiuni

E firesc ca în Anglia, patria fotbalului, acest sport să se bucure de mare popularitate. Cele 350 de cluburi de fotbal numără un milion de amatori și cîteva mii de profesioniști. Dar Anglia este și patria curselor de cai. Încît se poate spune, pe drept curînt, că pasiunea pentru sport a englezilor oscilează între jocul cu balonul rotund și toate genurile de competiții hipice.

În Anglia există azi 3 000 de școli de călărie. În fiecare an se înființează 50 de școli noi care pregătesc cadre tinere pentru competițiile de trap, galop și curse cu obstacole. Pe lingă cele 200 de cluburi pentru adulți, mai există 250 de secții ale Pony-clubului, în care se antrenează 77 000 de copii și adolescenți. Cîteva sute de filiale ale acestui club funcționează în afara hotarelor Angliei.

Concurșurile hipice se organizează primăvara și vara. Cele mai apreciate sînt cursele cu obstacole, al căror număr se apropie de o mie într-un sezon. Tradiția cere ca la aceste concursuri să ia parte numai amatori. Măiestria le e răsplătită cu numeroase premii, în valoare totală de peste 140 000 de lire sterline.

A. Borisov

— 8... 9... 10!

„a varia w
„a varia varia w
„a varia varia varia w
„a varia varia varia varia v
„a varia varia varia varia var
„a varia varia varia varia v
„a varia varia varia varia varia
„a varia varia varia varia varia v
„a varia varia varia varia varia

Fără sfîrșit...

DE-A LUNGUL A 10.000 KM

Itinerare transcontinentale

Comisia economică a O.N.U. examinează un proiect propus de Japonia pentru înlesnirea transporturilor între Europa și Asia. E vorba de o magistrală feroviară internațională cu o lungime de circa 10 000 de kilometri, care ar face legătura între peninsula indochineză și Turcia. Pentru construirea magistralei proiectanții prevăd un termen de 20 de ani și investiții de 10 miliarde de dolari. Unele din principalele etape ale căii ferate ar fi: Pnom-Penh (Cambodgia), Bangkok (Thailandă), Calcutta, Delhi (India), Rawalpindi (Pakistan), Teheran (Iran), Bagdad (Irak), Alep (Siria), Ankara (Turcia).

Autorii proiectului afirmă că această cale ferată ar fi mai convenabilă decît propunerea făcută în 1965 de a se construi o șosea transasiatică, deoarece principalele mărfuri — cherestea, minereu, bumbac — produse de statele prin care ar urma să treacă magistrala se transportă în vagoane de cale ferată.

În afara acestui proiect, Japonia a mai propus Comisiei economice a O.N.U. înființarea unor trasee internaționale de autobuze cuprinzînd pentru început trei itinerare asiatice, cu o lungime totală de peste 9 000 de kilometri. Cel mai lung, de aproape 5 000 de kilometri, ar face legătura între Teheran, Calcutta și Dacca. Acest proiect, argumentează autorii lui, ar fi relativ ușor de realizat, intrucît nu necesită, cel puțin deocamdată, șosele speciale.

B. Vinogradov

Oglumă a lui Atlas?

Acum cîva timp, în Libia a fost găsit jurnalul lui Atlas, cel care, după cum se știe, a sprijinit multă vreme bolta cerească. Anumite fragmente din acest jurnal, nepublicat pînă acum, pot prezenta interes pentru amatorii de gimnastică athletică.

„Sentința s-a pronunțat: Zeus m-a pedepsit să sprijin bolta cerească. Îmi închipui că e de grea! ...Am ajuns. Cred că trebuie să fie o încurcătură. Cerul se ține perfect și fără mine. Ce să fac? ...Ieri am avut inspecție. În același timp a venit și un grup de turiști care, văzînd că firmamentul nu-l sprijin, au fugit cuprinși de panică: se te-

meu să nu se prăbușească peste ei. Inspectorul m-a amenințat că mă va pedepsi pentru refuzul de a ieși la lucru. Trebuie să fac ceva.

...Evricea: Ieri l-am auzit pe ghid spunînd: „La stînga e capătul lumii”. Imediat am alergat într-acolo și m-am proptit în bolta cerului, cu toate puterile mele.

...Turiștii vin de cinci-șase ori pe zi. Nu-mi mai pot părăsi postul. Mă fotografiază mereu.

...Unul mi-a lăsat o revistă. Pe copertă este fotografia mea cu explicația: „Un adevărat Hercule. Circumferința bicepsilor, 50 de cm.” A trebuit să dau o erată. În primul rînd nu sînt Hercule, ci Atlas, în al doilea rînd bicepsii au 60 de cm. 50 au fost acum o lună. De ce? N-am făcut exerciții cu haltere și în genere n-am timp de gimnastică...” (Jurnalul lui Atlas. Vol XXXIV)

Din păcate nu se știe dacă Atlas a găsit o explicație științifică pentru dezvoltarea neobișnuită a musculaturii sale. De aceea nu se poate stabili al cui e meritul de a fi descoperit eficiența efortului static în dezvoltarea forței. Căci al doilea fenomen analog a putut fi observat abia la începutul secolului XX.

El era destul de simplu. Lăbuța unei broaște a fost imobilizată în poziție îndoită. Cealaltă, de control, a fost lăsată liberă. Spre mirarea lor, după cîva timp experimentatorii au constatat că mușchii lăbuței fixate își măriseră volumul în comparație cu ai celeilalte. Care-i explicația?

Cînd facem o mișcare mușchii lucrează în regim dinamic, iar în țesuturile lor ia naștere un efort izotonic. Dar ia să ne proptim cu mîinile de perete. Bineînțeles, nu-l clintim nici cu un milimetru, totuși mușchii noștri sînt încordați, ei lucrează în regim izometric. Da, lucrează — deși din punct de vedere fizic activitatea lor este egală cu zero. Așadar, exercițiile de tipul celor practicate de Atlas, exerciții bazate pe principiul efortului static, le vom numi izometrice.

Dar poate că vă îndoiiți de eficacitatea acestor exerciții? Atunci să dăm un exemplu. În Canada, un grup de studenți a făcut o vreme, de două ori pe săptămînă, diferite exerciții izometrice. Timp de opt-zece secunde (durata totală a exercițiilor era de 10 minute) subiecții au „ridicat” haltere bine fixate, au „strivit” (fără rezultate nefaste) mese, au „mutat din loc” pereți. Un alt grup a făcut, tot de două ori pe săptămînă, antrenamente obișnuite de trei-zece de minute cu haltere. Rezultatul? După o lună adepții acestei metode clasice au trebuit să se dea bătuți.

Succese și mai evidente a obținut prof. T. Leberon, specialist în gimnastică medicală. Practicarea zilnică a exercițiilor izometrice a redat săptămînal pacienților săi cam 5% din puterea de altădată. Unii bolnavi au părăsit clinica de pe lîngă Universitatea din Illinois cu forțele întregite. După publicarea acestor date, în 1959, antrenorii s-au arătat foarte interesați de „miraculoasa metodă”. Așa încît, în 1960, lumea sportivă nu vorbea decît de noua rețetă de dezvoltare a forței. Dar această rețetă, dacă nu-l punem la socoteală pe Atlas, era cunoscută de vreo zece ani. De ce fusese ignorată atîta timp? Pentru că plafonul performanțelor nu era atît de ridicat încît să fie nevoie de antrenamente intensive. Dar cînd curba lor a început să se ridice, cînd rolul pregătirii fizice a început să fie din ce în ce mai mare, a sunat și ceasul exercițiilor statice. Atunci antrenorii și-au amintit că zece minute de gimnastică izometrică sînt echivalente cu un antrenament cu haltere de jumătate de oră, că se poate ajunge la o creștere de 200 la sută a forței musculare, că... Pe scurt, exercițiile izometrice au căpătat drept oficial de viață, întîi în America, apoi și în Europa, unde în special sportivii finlandezi au obținut rezultate excelente.

Simplitatea și accesibilitatea gimnasticii izometrice a început să exercite o mare forță de atracție și asupra nesportivilor, a simplilor amatori de musculatură puternică. Dar tot ele au subminat încrederea în noua metodă, căci mulți, dormici să-și dezvolte cît mai repede mușchii, i-au suprasolicitat, uitînd că medicamentele utile în doze mici devin primejdioase în doze mari.

Întrebarea dacă noua metodă este folositoare sau primejdioasă s-a mai pus și pentru că înșiși creatorii antrenamentului izometric nu știau de ce eforturile statice dezvoltă mai repede mușchii. De fapt și acum cunoștințele în această privință se limitează la o frază cam nebuloasă: „Musculatura este mai încordată în timpul procesului izometric, fapt care îi stimulează dezvoltarea.” Totuși, o oarecare analiză teoretică este posibilă și explicată „băbește”, ea ar suna cam așa: regimul de lucru al mușchilor în timpul unui antrenament obișnuit poate fi comparat cu regimul de lucru al unui motor în patru timpi, dintre care unul este „paroxistic”. Pe cînd în cursul exercițiilor izometrice intensitatea efortului muscular este aceeași. Așa se poate înțelege mai bine ce se întîmplă cu cei ce exagerează cu exercițiile izometrice. Suprasolicitați, supuși la o activitate fără pauze, mușchii nu rezistă.

Și mai există un inconvenient, de ordin psihologic. Un practicant asiduu al exercițiilor izometrice, englezul D. Webster, a scris: „Convingerea mea e că foarte puțini pot obține succese, numai oamenii cu voință de fier. Căci cel care practică gimnastica izometrică nu vede rezultatele efortului său. Ca și cum ar mîncă bucate al căror gust nu-l simte.”

Această „mîncare fără gust” i-a îndepărtat pe mulți. Și e păcat. Azi metodică dezvoltării forței prin intermediul exercițiilor izometrice e destul de bine pusă la punct. Iată-o în esență:

Durata complexului de exerciții zilnice nu trebuie să depășească 10-15 minute (fiecare exercițiu va dura 3-5 secunde).

Gimnastica izometrică, destinată să dezvolte doar forța „pură”, trebuie combinată cu exerciții dinamice.

Sportivii de clasă mai înaltă trebuie să facă exerciții izometrice specializate pe disciplina respectivă.

A. Rijkov

Concordanță

SUBIECT DE SEZON

Operație strict necesară

Acum cînd primăvara a intrat în sfîrșit în drepturile ei, se impune o operație foarte necesară: curățenia mare a șifonierului. De unele lucruri ne vom despărți pentru cîteva luni, pe celelalte trebuie să le protejăm de praful mai abundent vara.

Să pornim, deci, la treabă. Golim șifonierul complet, vedem ce trebuie dat la curățat din îmbrăcămintea pe care am purtat-o iarna, restul îl aerisim bine. Între timp ștergem cu grijă dulapul pe dinăuntru și pe dinafară. Apoi, înainte de a-l aranja după o ordine nouă, estivală, să facem și o operație de control: să vedem dacă ușile sînt bune, dacă nu lasă să pătrundă praful care ne pătează hainele și ne murdărește albiturile. Evident, un șifonier etanș nu există, dar dacă constatăm că praful intră prea ușor și în cantități prea mari, să aplicăm pe dinăuntru, la încheieturi, benzi protectoare de material plastic sau de hirtie.

O atenție specială trebuie acordată păstrării lucrurilor de iarnă. Puse la adăpost de praf și de molii, ele vor dormi liniștite pînă le va veni rîndul la purtat.

Cînd facem ordine în dulap, ne ciocnim mereu de aceeași problemă: lipsa de spațiu. Ce soluții există? Dacă șifonierul e scund, îl putem supraetaja. Anexa poate avea și un rol estetic, dacă o încadrăm în întreaga garnitură. Cît privește rolul funcțional, anexa e o gazdă ideală pentru lucrurile de care nu avem nevoie prea des. Dacă șifonierul e mare și ocupă întregul perete, să ne gîndim la alte posibilități de a cîștiga spațiu. Chiar și într-o locuință mică există spații neutilizate, de exemplu în fundul unui coridor sau în spatele unei uși. Putem, de asemenea, să montăm un dulap suspendat direct pe perete.

D. Serova

BIOGRAFIILE CONTEMPORANE

Profesiunea de credință a unui pilot de încercare

Are 40 de ani, dar nu-i arată. E cult, manierat, mare meloman, vorbește două limbi străine, pictează, a scris cîteva povestiri și folosește camera de luat vederi ca un profesionist. Iar, pe deasupra, are aureola unuia dintre cei mai buni piloți de încercare din lume. Colonelul Vladimir Iliușin, fiul creatorului avioanelor „Il”, a „dresat” șaptezeci de tipuri de aparate — de la elicopter pînă la avioane supersonice. De fapt, nu există aparat de zbor pe care să nu-l poată sili să-l asculte.

Dar, cu toate că așa ar fi fost firesc,

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo.
og dialog dialog dialog a
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog. di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dial

nu tradiția de familie l-a adus pe aerodrom. Părinții au fost multă vreme împotriva acestor înclinații ale sale, manifestate de timpuriu. Căci priveau cu prea multă seriozitate profesia de pilot, ca să nu se întrebă dacă nu cumva e vorba de un capriciu trecător. Și băiatul a trebuit să-și apere dreptul de a voi să zboare.

După ce a terminat opt clase, a lăsat școala și s-a angajat ca mecanic pe aerodrom. Era tare mîndru de combinazonul unsuros și de mîinile-i murdare. Dar Vladimir Kokkinaki, celebru pilot de încercare, colaborator apropiat al constructorului Serghei Iliușin, i-a

„Autograful” așilor...

interzis accesul. Cînd Iliușin-junior, necăjit și indignat, a venit la el după explicații, Kokkinaki i-a spus scurt: „Dacă vrei să zbori, învață. Aviația n-are nevoie de diletanți!”

Și Vladimir s-a apucat iar de școală. La 16 ani a pilotat primul avion, un „PO-2”, și de atunci n-a mai întrerupt contactul cu manșa. După absolvirea școlii s-a înscris la Academia de aviație „Jukovski”. Aici, visul de a pilota a fost consolidat de cunoștințele căpătate. Acum visa nu numai să-și piloteze, ci să și perfecționeze zborul. Pentru asta îi trebuia nu numai să-și șlefuiască măiestria, ci și să perfecționeze aparatul. Așa a devenit pilot de încercare.

Din 1953 a avut acces la toate tipurile de aparate moderne. Iar după alți cîteva ani a început să încerce aparatele experimentale, adică cele pe care nu mai zburase nimeni niciodată. De atunci s-a scris o foarte interesantă biografie contemporană, cu succese spectaculoase și riscuri spectaculoase. Dar nimic nu-l poate face pe Iliușin-junior să vorbească despre ele. Nu-i plac „romantările” pe această temă, el consideră zborurile dificile, „riscurile spectaculoase” ca probleme normale de lucru, ce trebuie tratate ca atare.

În 1961 a fost literalmente zdrobit într-un accident de mașină. Au urmat zile chinuitoare, care amenințau să-l despărta definitiv de pasiunea vieții lui. Dar un antrenament sever și voința călîită l-au ajutat să învingă durerea, infirmitatea (șchiopăta), vîlguiala mușchilor uciși de imobilitatea prelungită. l-au smuls din ghearele invalidității și l-au readus în cabina de pilotare. Consiliul medical și-a dat, în sfîrșit, avizul: „Apt pentru munca de pilot de încercare fără restricții”. Iliușin și-a cîștigat astfel pentru a doua oară dreptul de a zbură. Și, curînd, a stabilit un nou record mondial de zbor la mare înălțime cu viteză constantă.